

Таким чином, велике значення для успішного навчально-виховного процесу у ВНЗ має проблема формування комунікативної культури педагога вищої школи, позначається на культурі спілкування студентів і потребує всебічного та детального вивчення у перспективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Владимірова В. І. Значимість лінгвокультурологічного підходу в вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. 25 березня 2020 р. Полтава, 2021. С. 54–56.
2. Дегтярєва К. В. Профессиональное общение: врач – пациент : учеб. пособ. по русскому языку как иностранному для студентов-иностранцев высших учебных заведений III–IV уровня аккредитации, обучающихся по специальности 222 «Медицина» / за ред. Т.О.Лещенко. Полтава : Укрпромторгсервис, 2018. – 82 с.
3. Кан-Калик В. Учителю о педагогическом общении: Книга для учителя. М.: Просвещение, 1987. – 190 с.
4. Лещенко Т. О. Шляхи удосконалення мовної підготовки іноземних студентів. *Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 жовтня 2018 р. Чернівці, 2018. С. 111–113.
5. Лещенко Т. О. Удосконалення мовної підготовки іноземних студентів. *Актуальні питання суспільно-гуманітарних наук та історії медицини* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. 11-12 жовтня 2016 р. Полтава, 2016. С. 124–125.
6. Рурік Г.Л. Комунікативна компетентність як складова професійної майстерності учителя та засіб побудови гуманних взаємин між учасниками навчально-виховного процесу. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в умовах вищого навчального закладу: наук. пос. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. С. 344–380.
7. Федоренко Ю.С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування. *Рідна школа*. 2002. № 1. С. 63–65.
8. Communication competence defined! Dr Lane's Perspective. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uky.edu/~drlane/captone/commcomp.htm>

UDC 37.018.43:004:316.77

Wojciechowska J.

University of Bielsko-Biala, Poland

DETERMINANTS OF THE ACT OF SPEECH IN THE PROCESS OF COMMUNICATION

Streszczenie: W tekście przedstawiono rozumienie komunikatu jako aktu mowy w ujęciach czoiowych jkzykoznawcyw, takich jak między innymi: Ferdynard de Saussure, Karol Böhler, Leonard Bloomfield, Renata Grzegorzczkowa, Roman Jakobson, Antoni Furdal. Wskazano na funkcje aktu mowy, ponadto rozważania poszerzono o teorię aktywu mowy Johna L. Austina. Zwiększe odniesiono się do interpersonalności zachowac jkzykowych, a także kategorie tworzonyc przez predykaty określajłsę stosunek osoby tywiłsę do dictum. Teorię uzupełniono rywnieł o warunki fortunności Johna Rogera Searle'a. Wskazano na postawk komunikacyjnł, ktora w przekonaniu autorki powinna rowinna byż łwiadoma, naturalna i zgodna z prawdł.

Keywords: *speech act, language, communication.*

Language is rooted in society, and the sender is integrated with the message that arises with his participation. *The Encyclopaedia of General Linguistics* defines a message in relation to semiotics and information theory as a physical object that is used to convey information in a specific code, directed from the sender to the receiver. In this sense, any

text of natural language is a message¹⁹. The specific language user in a given situation becomes part of the speech act as the sender of the message. Ferdinand de Saussure emphasized in his publications the individual character of the act of speech. He listed the basic elements, which included: the speaker, the listener, the concept and the corresponding acoustic image that exists in the speaker's brain, the physiological process that takes place in the speaking person, the essence of which is to convey to the phonating organs an impulse corresponding to the image in question, sound waves flowing from the mouth of the speaker to the ears of the listener, the transmission of the acoustic image from the ears to the brain of the listener, and the mental association of the image in the mind of the listener with the concept that suits him²⁰. De Saussure emphasized that the roles of the speaker and the listener are / may be alternating, while the sound image is not identical to the sound, but has a psychological character similar to the concept.

Karl Böhler regarded the speech act as a one-off event, as a concrete image of individual speaking, and he understood it as a creation, more abstract than speaking as an individual activity. K. Böhler analysed the speech act from four perspectives defined by two criteria. These include subjectivism and formalization as a refinement of the degree of abstraction. The combination of these two directives gives rise to the so-called speech phenomena:

- linguistic action - is subjective and arises at a lower level of formalization;
- speech act - is subjective and arises at a higher level of formalization;
- linguistic work - understood as a linguistic work of a non-subjective nature, it is created at a lower level of formalization;
- language system - non-subjective, arises at a higher level of formalization²¹.

The classification created by K. Böhler allowed him to distinguish three basic functions of the language: the representative function, the expressive one and the impressionistic one.

K. Böhler's theory gave foundations to later considerations. The American linguist, Leonard Bloomfield, described the expression as a reaction to a stimulus of a linguistic or extra-linguistic nature. As he claimed, the stimulus may be the speaker's utterance itself, which directly affects the listener. The listener may react to this statement with a specific action - depending on the intention of the speaker. On this basis, Charles Carpenter Fries made an attempt to create a classification of utterances based on the criterion of the type of reaction / action to the speaker's utterance. According to *the Encyclopaedia of General Linguistics*, Fries pointed out:

- statements followed by verbal reaction - questions;
- terminations followed by a reaction in the form of actions - requests, orders;
- utterances accompanied by short vocal cues that show the listener's interest - ta, uh, aha²².

---

¹⁹ *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, K. Polacski red., Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 2003, p. 307.

²⁰ *Ibidem*, p. 27.

²¹ *Ibidem*, p. 27.

²² *Ibidem*, p. 27.

The described achievements became the basis for further linguistic analyses. Roman Jakobson modified the model created by K. Bühler. The extension of the existing theory consisted in distinguishing the following elements: the sender, recipient, message, code, communication channel (which in R. Jakobson's terminology is contact), and context. Such a scheme allowed to indicate and name the following functions:

- denotative - it is a cognitive, referential function focused on the context that creates reality;
- emotive - otherwise expressive function focusing on the sender;
- conative - an impressionistic function focused on the recipient, expressed by *vocativ* and *imperativ*;
- factual - focused on the channel of communication, on maintaining contact, supported by various types of linguistic means;
- metalinguistic - a code-oriented function, supported by phrases that create statements that ask the meaning or explain the meanings;
- poetic - a function aimed at the message itself and its aesthetics²³.

The scheme created by Roman Jakobson has been criticized. As noted by Renata Grzegorzczkowska²⁴, it contained ambiguities and imprecisions pointed out by Janusz Lalewicz and Antoni Furdal. The most important counterarguments included:

- disagreement with Jakobson's statement that each of the six elements of the speech act performs a different function of language. A. Furdal decided that the function is performed by a sign - a message in relation to the element that co-creates the speech act;
- the equality made by Jakobson between code, contact, message and reality representing the object to which the message referred was not accepted;
- the legitimacy of the emotive and conative functions in relation to the sender was questioned;
- the term "context", suggesting a reference to the reality surrounding the speech act, was found inadequate, and the utterance may refer to a reality that is distant to it in various ways²⁵.

The speech act, as stated above, is the basic unit of a complex communication process. It may have a different nature - depending on the type of elements that co-create it, including the given situation in which it arises. John Langshaw Austin's speech act theory tried to explain the interpersonal nature of linguistic behaviour, and established categories formed by predicates determining the speaker's relationship to the dictum²⁶ the subject of research. J.L. Austin distinguished between constative utterances and performative utterances. He argued that a man, by delivering a specific utterance, can perform several acts of speech at the same time. The theory of illocution is a general theory of speech acts which J.L. Austin called the theory of the illocutionary force of language. According to the author, to say something is always to do something. In light of this reasoning, words perform certain actions as follows:

- say something is the same thing as do something - localization act;

---

²³ Ibidem, p. 28.

²⁴ R. Grzegorzczkowska, *Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktywności mowy*, in: *Funkcje języka i wypowiedzi*, ed. J. Bartmicki, R. Grzegorzczkowska, Wiedza o Kulturze, Wrocław 1991, p. 11-28.

²⁵ R. Grzegorzczkowska, *Problem funkcji języka i tekstu w świetle teorii aktywności mowy*, in: *Funkcje języka i wypowiedzi*, ed. J. Bartmicki, R. Grzegorzczkowska, Wiedza o Kulturze, Wrocław 1991, p. 13-14.

²⁶ *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, K. Polacski red., Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 2003, p. 28, 371.

- by saying something, we are doing something else when we perform a locution act - an illocutionary act;
- by saying something while performing the illocutionary act, we do something else - the perlocutionary act²⁷.
- J. L. Austin formulated felicity conditions for the speech acts which presuppose:
  - existence of a conventional procedure detailing the circumstances appropriate to a given situation, including the competence of the persons taking part in a given speech act;
  - correct and complete performance of the procedure;
  - the procedure must be accompanied by specific thoughts, feelings and intentions attributed to those involved²⁸.

The continuator of J.L.Austin's theory is John Roger Searle, who clarified the terms of the felicity conditions as follows:

- the propositional meaning of a statement must result from the syntactic structure and lexical composition;
- the preconditions for the speech act presuppose that the person making the speech act must have the right to do so, and that the speech act itself must be set in appropriate circumstances;
- the honesty condition refers to the person making an act of speech, who must do it honestly;
- the significance condition assumes that the person making the speech act must have the intention of informing the listener or listeners about the illocutionary force of the utterance²⁹.

As can be seen from the above description, each speech act is conditioned by strict requirements, the occurrence of which, together with the force and intensity assigned to them, determines its dimension - happiness and accomplishment through action³⁰. The information contained in the act travels from the sender to the receiver, after which the roles may or may not be changed. Symbols contained in utterances acquire meaning in the interaction with the receiver depending on the situational context, which is the basis of the verification process³¹. Each speech act exists primarily because of the sender, with the other components described in detail above also playing an important role. The sender, as the source of the message, adopts a **communicative attitude**, the dimension and nature of which depend on the context determined by the conditions of the reality in which the sender himself is located. I define '**communicative attitude**' as a conscious, controlled and / or spontaneous choice of the verbal and / or non-verbal behaviour of the speaker, conditioned by his knowledge, experience, conviction and will, as well as the circumstances that build the situational context. The posture in the text also includes non-

---

²⁷ M. Hempolicki, *Brytyjska filozofia analityczna*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1974.

²⁸ *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, red. K. Polański, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 2003, p. 28.

²⁹ *Ibidem*, p. 28.

³⁰ The felicity of speech acts is particularly important in the process of shaping children's communicative competences, because due to the efficient use of language, the child establishes communication with the societies it enters., compare: E. Kochanowska, *Przekonania nauczycieli o potencjale uczenia się dziecka w młodszych wiekach szkolnym*, in: *Dziecko w sytuacjach uczenia się: codzienność w poznawaniu świata i siebie*, ed. J. Malinowska, E. Jezierska-Wiejak, Wrocław, Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego, 2017, p. 169.

³¹ Morska L., *Digital Identity Construction: Challenges and Pedagogical Implications. Human Studies. Series of Pedagogy*, 10/42, p. 28

verbal elements, which are indicated by the description of the behaviour, in particular the gestures and facial expressions accompanying the statements.

The communicative attitude should be conscious, natural and truthful³². Such a dimension allows for symbiotic merging of the communicative attitude with the social attitude of the message sender, assuming that they are true and harmonized due to compliance. This, on the other hand, allows for the maintenance of ethics in communication, both in the mother tongue and in the second language³³. The issues discussed are extensive and multifaceted, and therefore require separate discussion.

УДК 378.147.091.33-021.464:81'25

Волкова Г.К.

Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ СКЛАДОВОЇ САМОСТІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ

Статтю присвячено висвітленню наукового пошуку підходів до навчання іноземної мови медичного спрямування, пов'язаного із розвитком самостійної складової навчання. Інтернет-технології поряд з програмними засобами інформаційних технологій відіграють важливу роль у професійній діяльності фахівця-медика, який розширює теоретичну та методико практичну основу своєї професійної діяльності. Знайомство студентів з можливостями використання інтернет-технологій на різних етапах перекладу дозволить професійно зорієнтувати навчальний процес і організувати самостійну діяльність, враховуючи особливості інформатизації суспільства. Формування іншомовної лінгвокомп'ютерної компетенції у студентів передбачає наявність відповідної компетентності викладачів іноземних мов, яка повинна проявлятися, перш за все, в організації самостійної роботи студентів в комп'ютерному освітньому середовищі. Навчання перекладу як виду мовленнєвої діяльності передбачає формування перекладацької компетентності, тобто формування перекладацьких знань, навичок і вмінь, а також удосконалення механізмів (як рецептивного, так і продуктивного плану), що забезпечують цей вид діяльності. Формування перекладацької компетентності здійснюється поетапно.

Ключові слова: *іншомовні лінгвокомп'ютерні компетенції, самостійна робота, міжмовна комунікація, перекладацькі вміння і навички, інформаційні ресурси, постредагування машинного перекладу.*

The article is devoted to the coverage of the scientific search for approaches to teaching a foreign medical language, associated with the development of an independent

³² These conditions (all or isolated) are important in every act of communication. One should pay attention to the role of the above-mentioned factors, especially in the process of learning a language as a foreign language, because, as L. Morska and others claim, participation in the culture of a language determines linguistic competences, compare: L. Baranovska, L. Morska, I. Simkova, A. Zasluzhena, *Enhancing Critical Thinking Skills of Future Language Scholars in Pedagogical Courses*, Advanced Education, Issue 14, 2020. A conscious, natural and truthful communicative attitude will allow you to eliminate them more effectively, at the same time making the language transfer ultimately appropriate.

³³ Mastering a second language as a foreign language is a complex issue, but in the context of the communicative attitude, it should be emphasized that if it is, as indicated above: conscious, natural, truthful, then the process may run more efficiently. According to J. Raclavskó and J. Muryc, in frequent situations, when the application of language models known to the sender is not possible in the second-acquired language, errors are made when switching codes, compare: J. Raclavskó, J. Muryc, *Z badań nad polszczyznę studentów Uniwersytetu Ostrawskiego w Republice Czeskiej*, w: *Język polski – między tradycją a współczesnością. Księga jubileuszowa z okazji stulecia Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego*, ed. E. Horyc, E. Miynarczyk, P. Ćmigrodzki, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2021, p. 675.